

Morții lui Gonzago canoanele sunt lăsate deoparte. Devine limpede că totul a fost o glumă, o mare păcăleală, un joc în care actorii s-au jucat pe sine. Că prințul-Hamlet era, de fapt, actorul Hamlet, că *Hamlet* nu era Hamlet, ci că era *de-al trupei*, actorul care îl joacă pe *Hamlet* (în acel moment, strategia textual-regizorală m-a dus cu gândul la cea din *Cameristele* lui Genet) că trupa și-a luat răgazul unei repetiții pe gustul ei, că am asistat, de fapt, la o parodie gata-gata să sfârșească cu o încăierare. Scena se strânge, corabia revine la forma inițială și pornește spre alte zări.

La urma urmei, Lia Bugnar, Radu-Alexandru Nica, Dragoș Buhagiar, Vlaicu Golcea (compozitorul muzicii de scenă), Florin Fieroiu (semnatarul coregrafiei) și actorii Teatrului German de Stat din Timișoara au scris sub ochii noștri un inedit eseu despre Shakespeare, ca și un eseu despre câtă seriozitate, câtă devoțiune, câtă joacă și câtă copilărie se amestecă în ceea ce se cheamă *arta actorului*. Pătrunzător, inteligent, plauzibil, cu umor, spectacolul semnat regizoral de Radu-Alexandru Nica are meritul de a ține riguros sub control tema-nucleu și de a o scăpa din mână exact atunci când trebuie. De a pregăti minuțios surpriza din final. Dincolo însă de suprateme, *Shaking Shakespeare* e un serios joc de-a teatrul și un solid spectacol de actori. L-am revăzut cu plăcere pe Peter Papakostidis, actor german cu origini grecești, intrat în trupa timișoreană la începutul stagiunii acum încheiate. O stagiune pentru el rodnică, de-a lungul căreia Peter Papakostidis și-a consolidat statutul de actor de mână întâi. O foarte bună achiziție mi se pare a fi și celălalt actor *importat* din Germania, Dirke Linke, momentele din *Macbeth* și din *Neguțătorul din Veneția* recomandându-l cu deosebire. O mică bijuterie artistică îi reușește lui Rareș Hontzu în secvența din *Richard III*. La modul empatic, cu foarte bune rezultate își tratează rolurile întreaga distribuție (Radu Vulpe, Ioana Iacob, Ramona Olasz, Olga Török, Ida Jarcsek-Gaza, Alex Halka, Boris Gaza).

Shaking Shakespeare e a patru suta premieră din istoria Teatrului German din Timișoara. Indiscutabil, se numără printre cele de succes.

Teatrul German de Stat din Timișoara – Shaking Shakespeare, o pastorală tragicomico-istorică. Un scenariu de Lia Bugnar după William Shakespeare. Traducerea și adaptarea textelor: Dana Borteanu, Lucian M. Vârșandan, Henrika Brădiceanu-Persem. Dramaturgia: Cornelia Winkler. Direcția de scenă: Radu-Alexandru Nica. Decorul și costumele: Dragoș Buhagiar. Muzica: Vlaicu Golcea. Coregrafia: Florin Fieroiu. Cu: Peter Papakostidis, Radu Vulpe, Dirk Linke, Rareș Hontzu, Ioana Iacob, Ramona Olasz, Olga Török, Ida Jarcsek-Gaza, Alex Halka, Boris Gaza. Data premierei: 19 iunie 2010.

Relații, nu stări

A trecut ceva vreme de când nu am mai văzut un spectacol de teatru semnat regizoral de Alexandru Berceanu. Slujindu-mă de cv-ul inserat în pliantul întocmit de Mihaela Balint pentru spectacolul cu piesa *Codrii* de David Mamet, înscenat la Teatrul Clasic „Ioan Slavici” din Arad, pot să numesc cu exactitate ultimele montări ale tânărului director de scenă, montări pe care am avut ocazia nu doar să le văd, ci și să le comentez. E vorba despre *Fuck you, Europa!*, piesa Nicoletei Esinencu, original, dar și eficient înscenată la Teatrul „Fani Tardini” din Galați, în 2006, și, cu un an înainte, un foarte bun spectacol cu una dintre cele mai frumoase și, cred, mai nedreptățite piese ale lui Shakespeare *Măsură pentru măsură*, la Teatrul „Tomcsa Sándor” din Odorheiul Secuiesc. Prin montarea lui de atunci, Alexandru Berceanu a demonstrat – după ce cu zeci de ani înaintea lui, în 1971, a făcut-o

Dinu Cernescu în spectacolul de la Teatrul „Giulești”, azi „Odeon” – în ce mare eroare se află shakespeareologii care socotesc această scriere una de raftul al doilea. Iar când această *demonstrație* inteligentă, inventivă, originală, cu metaforizări îndrăznețe și răsturnări de perspective față de model se petrece într-un spectacol produs de un teatru aflat în primii săi ani de existență, dispunând de o trupă tânără, fapta artistică de atunci a lui Alexandru Berceanu se cuvine socotită încă și mai meritorie. S-a vorbit, din păcate, prea puțin despre ea, s-a scris încă și mai puțin.

Ce a făcut în răstimpul în care a lipsit din teatru Alexandru Berceanu? Nu, nu a stat degeaba, a făcut film, film de televiziune la *Mediapro* (adică la *Pro TV*-ul românesc și la sora lui mai mică, *Acașă TV*) și la surata (filiala) cehă. Regizorul revine la ceea ce îndeobște se cheamă dragostea dintâi, adică la teatru, nu cu un mare spectacol, nu cu o mare montare, ci cu ceea ce aș califica drept un spectacol de *încălzire*. *Codrii*, după piesa lui David Mamet, mi se pare a fi o montare de *tranzitie*, un spectacol montat spre a-i face revenirea mai ușoară regizorului. Un mod artistic de a spune *la revedere!* filmului și *bine te-am regăsit!* teatrului. De ce spun asta? Mai întâi fiindcă Alexandru Berceanu a optat pentru o piesă scrisă de David Mamet, deopotrivă dramaturg și scenarist dar și regizor de film. Care și atunci când scrie pentru scenă parcă tot la film se gândește. Piesa se cheamă *Codrii* și dă semne a fi fost scrisă pentru Broadway, mai exact pentru acele spectacole de pe Broadway în care mari actori de film vor să arate lumii că nu sunt doar actori de film, ci și foarte buni actori de teatru. Ba chiar performerii în domeniu. *Codrii* este o piesă despre un băiat și o fată (care în cazul de față se numesc *Nick* și *Ruth*), ce se întâlnesc, se îndrăgostesc unul de celălalt, vor să fugă departe de lumea dezlănțuită, se izolează undeva pe o insulă, își construiesc un modern joc de-a vacanța și, pe neașteptate, într-o singură zi află esențialul despre ei înșiși. Iar esențialul acesta e că de fapt nu prea știu nimic unul despre altul și că nu e atât de simplu să îți asumi condiția de cuplu. Cu atât mai mult cu cât *Ruth* înțelege că, dincolo de excesul de vorbe, *Nick* e complet ascuns, din tot felul de motive cu rădăcini în trecut, într-o carapace, că e multă singurătate în lume, că pentru a contracara această singurătate încercăm să fim calzi, ba chiar mimăm căldura, dar și că singurătatea aceasta reală are un corespondent periculos și o explicație în *ființele care trăiesc înăuntrul oceanului nostru de apă*. Or, tocmai aceste ființe vor trebui învinse mai departe, împreună de *Nick* și *Ruth*.

Nu neapărat fiindcă la un moment dat intervine în piesă motivul pescărușului, ascultând cu luare-aminte replicile din *Codrii*, gândul m-a dus la Cehov și la faptul că, așa după cum afirma încă din 1921 un critic de mare anvergură precum William Gerardi, în creația dramaturgului rus a răsunat pentru prima oară tema solitudinii. Tot la fel cum mi-am amintit că Tennessee Williams, într-un articol intitulat *Person to Person*, definește viața drept *strigătul unui prizonier către altul din celulă în singurătatea la care fiecare este condamnat toată viața*. Și tot pe linia filiațiilor culturale, putem plasa *Codrii* în descendența unor scrieri de Arnold Wesker (mă gândesc la *Anotimpurile*) sau de John Osborne, cel care ambiționa să îi facă pe oameni să simtă, să le dea lecții de simțire. *Codrii* e o piesă fără acțiune, fără evenimente majore, ce se desfășoară într-un ritm discontinuu care implică mai cu seamă valorizarea pulsațiilor subconștientului. O piesă a elanurilor și a renunțărilor, a efuziunilor și a rătăcirilor, a vorbei care ascunde mai mult decât explică, a cuvântului ce rănește, a violenței și a tandreței, a bucuriei și a regretului, a mărturisirii și a disimulării, a hotărârii și a capitulării, a sincerității și a minciunii, a atracției și a repulsiei. O piesă *de actori*, de actori buni, dar și de actori cu experiență care trebuie să știe să punteze în chipuri felurite momentele de emoție, dar mai ales să stabilească relații, chiar și atunci când personajele le sunt în contradicție. Iar rolul

regizorului e acela de a îndruma jocul actoricesc spre instituirea de relații și spre depășirea etapei în care doar se elaborează și se joacă stări.

Neîndoielnic, Cecilia Donat și Alex Mărgineanu (revenit și el în teatru după ce a făcut mult film de televiziune și asta se vede și în bine, dar și în rău) sunt doi actori buni. Așa că cel mai adesea le iese elaborarea stărilor. Nu au încă destulă experiență, dezinvoltură și asta se decontează în minusurile de la nivelul relațiilor. Ambii au o delicată sensibilitate și multă disponibilitate umană. Au farmec și au și ceea ce se cheamă *defență scenică*. Iar când, cu ajutorul lui Alexandru Berceanu, ajung să își adune tot sufletul într-o privire și să exprime întreaga complexitate a trăirilor personajelor într-o mângâiere, fie ea și una abia schițată, ajung la performanță. Ceea ce se întâmplă mai frecvent, mai consecvent, în fine, mai emoționant și mai real, mai puțin *tehnic* în a doua parte a spectacolului. Și cred că lucrurile vor evolua mult în bine când montarea se va roda și când cei doi interpreți vor beneficia ceva mai mult decât s-a întâmplat în reprezentația văzută de mine de prezența publicului. Care trebuie să le devină aliat prin emoție.

Sigur e că atât cei doi interpreți, cât și regizorul spectacolului au avut un aliat de nădejde în semnatarul decorului, Doru Păcurar. Spectacolul beneficiază de o scenografie situată la limita exact cumpănită dintre realism și metaforă, comentând frumos nu doar ceea ce se spune, ci mai cu seamă sentimentele, spaimile, neîncrederea, lipsa de siguranță, traumele ce se află dincolo de vorbe.

Teatrul Clasic „Ioan Slavici” din Arad – Codrii de David Mamet. Traducerea: Ina Isbășescu și Alexandru Berceanu. Regia: Alexandru Berceanu. Decorul: Doru Păcurar. Costumele: Oana Văran. Cu: Cecilia Donat și Alex Mărgineanu. Data reprezentației: 3 iunie 2010.

Crenguța MANEA

O parodie neinspirată

Combinția comedie–*music-hall* este una verificată ca fiind de succes (e la fel de bine cunoscută și cotate și varianta melodramă–*music-hall*), iar exemplele sunt arhicunoscute și numeroase. Așa că atunci când am primit amabila invitație a Teatrului „Toma Caragiui”, aflat în turnee la București, pe scena „Odeonului”, de a participa la reprezentația cu spectacolul *Cine l-a ucis pe Marx?* (5 iunie 2010), interesul meu de spectator a fost cucerit instantaneu și a devenit o plăcută așteptare viitoarea seară petrecută la teatru, în care ni se promitea să râdem „pentru a-ndrepta moravuri”. Viitorul a devenit prezent și iată de ce ne-a fost dat să avem parte.

O Curte Domnească a Evului Mediu moldav mai degrabă decât valah – reprezentată de niște „muri din lespezi” de mucava, câteva scări fixate pe schelete metalice, un tron din lemn bogat înflorit cu motive tradiționale, două scaune de Divan (sau de strană?!) și o sofă a iatacului Doamnei, sub o serie de reflectoare care mai mult dezvăluiau, fără intenționalitate artistică, precaritatea decorului – Curte Domnească pe unde se vânzolesc *Vodă, Boierul, Străinul, Brebea* (un alt boier, dar din categoria „lup tânăr”), *Doamna* (de bună seamă, *une femme fatale*); acestora li se adaugă *Shakespeare* și *Ciobanul* cu tot cu Miorița lui (sunt un fel de *raisonneur*-i, dar jur că nu am priceput cu ce folos), iar oamenii de televiziune nu puteau lipsi nici ei (doar e vorba de „un text postmodern”, după considerațiile teatrologului și regizorului în exercițiu, Lucian Sabados), de aceea mai apar *Crainica TV, Reporterul TV, Analistul*